

Dnr. S2024/01502

Socialdepartementet
Enheten för socialtjänst och
funktionshinderspolitik
Therese Horseholm
103 33 Stockholm

2025-01-20

Remissvar: Stärkt stöd till anhöriga Ett mer ändamålsenligt stöd till barn och vuxna som är anhöriga SOU 2024:60

SKPF Pensionärerna (SKPF) är en av Sveriges ledande organisationer för pensionärer. Vi välkomnar initiativet att förstärka stödet till anhöriga.

Utredningens fokus på individanpassade och ändamålsenliga insatser är välbehövligt och i linje med SKPF:s handlingsprogram, som lyfter vikten av att skapa ett samhälle där äldre inkluderas och erbjuds ett gott liv med ekonomisk och social trygghet.

SKPF Pensionärerna ställer sig bakom flera av förslagen i SOU 2024:60 och vill särskilt understryka behovet av:

- Ett likvärdigt anhörigstöd oavsett kommun eller region.
- Ett tydligt fokus på äldre anhörigas specifika behov.
- Långsiktig finansiering och resursfördelning.

Vi ser fram emot att delta i fortsatt dialog och implementering av dessa viktiga förslag. SKPF Pensionärerna erbjuder gärna sin expertis och erfarenhet för att säkerställa att reformerna blir framgångsrika och inkluderande.

SKPF:s synpunkter

Vi vill framhålla ett antal viktiga perspektiv och förslag, med särskild koppling till kapitel i utredningen:

Kapitel 3: Kontaktperson för anhöriga

SKPF:s kommentar: Vi ställer sig positiva till förslaget om att socialnämnden ska erbjuda en kontaktperson för anhöriga med särskilda behov av stöd. Vi vill dock betona följande:

1. **Likvärdighet och tillgång i hela landet:** Förslaget måste kompletteras med nationella riktlinjer för att säkerställa att alla kommuner, oavsett storlek eller resurser, kan erbjuda en kvalificerad kontaktperson. Variationer mellan kommuner kan leda till att vissa grupper av äldre anhöriga inte får tillgång till detta stöd.
2. **Finansiering och resurser:** Kommunerna måste garanteras långsiktig finansiering för att undvika att äldre drabbas av neddragningar i stödinsatser. SKPF vill att staten tar ett tydligare ansvar för finansieringen.
3. **Samordning mellan aktörer:** Det är avgörande att kontaktpersonens roll integreras med hälso- och sjukvårdens insatser för att förhindra att äldre anhöriga faller mellan stolarna.
4. **Definition och inkludering:** SKPF vill också lyfta vikten av en mer inkluderande definition av begreppet "anhörig". För att säkerställa att stödet når alla som utför omsorgsarbete, oavsett relation till den omsorgstagande, bör begreppen "anhörig" och "närstående" definieras tydligt och inkluderande. Förslaget måste kompletteras med nationella riktlinjer för att säkerställa att alla kommuner, oavsett storlek eller resurser, kan erbjuda en kvalificerad kontaktperson. Variationer mellan kommuner kan leda till att vissa grupper av äldre anhöriga inte får tillgång till detta stöd.

Kapitel 5: Barn som är anhöriga

SKPF:s kommentar: Utredningens förslag att förtydliga socialnämndens ansvar gentemot barn som är anhöriga är positivt, men SKPF vill lyfta en kompletterande dimension:

1. **Stöd för äldre anhöriga som vårdar barnbarn:** Många äldre spelar en central roll som omsorgsgivare för barnbarn. Utformningen av anhörigstöd måste inkludera detta perspektiv och säkerställa att dessa äldre inte hamnar i en utsatt situation.
2. **Utbildning och information:** Socialtjänsten och skolan bör samarbeta för att ge äldre omsorgsgivare information om hur de kan stötta barn i utsatta situationer.

Kapitel 6: Nationell anhöriglinje

SKPF:s kommentar: Vi välkomnar förslaget om en informationsportal, men vill framhålla:

1. **Digital inkludering:** Portalen måste vara lättillgänglig och inkluderande för äldre som har begränsad digital vana. Vi föreslår att portalen kompletteras med fysiska informationskanaler och utbildning i digital användning.
2. **Tillgänglighet:** En nationell anhöriglinje bör erbjudas via telefon och vara tillgänglig dygnet runt. Detta är avgörande för äldre som inte har tillgång till internet eller digitala verktyg.
3. **Användarperspektiv:** För att den digitala utvecklingen ska bli ändamålsenlig, kostnadseffektiv och tillgänglig för alla, måste tjänsterna utformas i samarbete med användarna. Co-design och ett tydligt fokus på kognitiv tillgänglighet bör vara centrala i utvecklingsarbetet. "Co-design" hänvisar till ett deltagande tillvägagångssätt för att designa lösningar, där samhällsmedlemmar behandlas som jämlika medarbetare i designprocessen. God co-design får människor att arbeta tillsammans på ett sätt som gör att alla kan ta med sig olika erfarenheter, värderingar och visdom till bordet.

Kapitel 7: Konsekvenser av förslagen

SKPF:s kommentar: Vi uppskattar att utredningen lyfter samhällsekonomiska besparingar som kan uppnås genom att stödja anhöriga. Vi vill dock lyfta vikten av:

1. **Långsiktiga investeringar:** Kostnader för att införa stöd måste ses som en investering i folkhälsan och äldreomsorgen.
2. **Mätning och uppföljning:** Vi föreslår att regeringen regelbundet följer upp hur förslagen påverkar anhörigas och äldres livskvalitet samt jämlikhet i stödinsatser.
3. **Jämställdhetspolitiska mål:** Genom att förbättra situationen för anhöriga, särskilt kvinnor som ofta utför den största delen av omsorgsarbetet, kan förslagen bidra till en jämnare fördelning av det obetalda omsorgsarbetet. Detta är en viktig del av att uppnå jämställdhetspolitiska mål och främja kvinnors hälsa och ekonomiska självständighet.

Liza di Paolo-Sandberg
Förbundsordförande SKPF Pensionärerna

Utredare: Peter Sandberg